

[Undervisningsministeren.]

til en ordning, hvorved vi i første linje måske kan hjælpe de elever, der ellers ikke ville have adgang til at komme på et gymnasium, ved at tage dem ind på statsskolerne. Men hele dette spørgsmål er ikke afklaret. Det at have et fordelingsnævn til at overveje de tilfælde, der foreligger, har vi også været inde på i vore overvejelser, og jeg håber, at vi inden ret længe kan udsende et cirkulære, hvor vi kan fastsætte mere konkrete og faste regler for, hvordan fordelingen skal foretages. Men hovedhensynet må være at skaffe lige adgang for de unge, hvor de end bor, til at komme på et gymnasium.

Med hensyn til spørgsmålet om den tilskudslov, der blev gennemført i fjor, og som nu nødvendigvis må revideres, kan jeg over for det ærede medlem hr. Marius Buhl og det ærede medlem hr. Weikop bekræfte, at det, vi sigter mod med ændringen, er, at de private skolars forhold i hvert fald ikke skal blive forringet i forhold til den lov, vi gennemførte sidste år. På hvilken måde det kan ordnes, kan jeg ikke sige noget om nu, men dette hensyn vil være retningslinjen for vort forslag.

Jeg er glad for, at det ærede medlem hr. Weikop nu støtter lovforslaget og har forladt den væsentligste del af de betænkeligheder, det ærede medlem gav udtryk for ved første behandling. Det undrer mig, at det ærede medlem kan være forbavset over, at regeringen viser vilje til forhandling, og det undrer mig også, at det ærede medlem ikke på forhånd ville regne med, at vi altid var meget modtagelige for saglige argumenter — navnlig da, når man kan nå så tilfredsstillende et resultat for begge parter, som jeg synes vi har nået her, og med så beskedne midler, som der her er tale om. Noget sådant synes jeg man altid skal vise imødekommenhed over for. I og for sig var det ikke så meget spørgsmålet om pengene, det drejede sig om; jeg lagde vægt på — og gav også udtryk for det ved første behandling — at vi fik en mere ensartet og ligelig tilskudsordning, og den kombinerer vi med visse småting, som jeg synes må være en følge deraf. På dette punkt mødtes vi under forhandlingerne i udvalget, og det synes jeg vi i fællesskab skal glæde os over.

Jeg takker for udvalgets arbejde og for dets indstilling, og jeg kan anbefale de foreliggende ændringsforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om statstilskud til Københavns kommunale skolevæsen.

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og § 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik derpå til afstemning vedrørende forslag til lov om fordeling af udgifterne til statsskoler og kommunale gymnasieskoler.

Ændringsforslagene nr. 1-3, § 1, således ændret, og §§ 2-8

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om en kornordning for høståret 1960-61.

(Første behandling findes i tidenden sp. 4736, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1071).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Carl Petersen: Som det fremgår af betænkningen, er resultatet af udvalgets arbejde blevet et ændringsforslag, som landbrugsministeren har stillet, og som er tiltrådt af hele udvalget. Motiveringen for dette ændringsforslag kan læses i betænkningen, idet der er gjort en bemærkning om det her.

Drøftelserne i udvalget har ellers drejet sig om, hvorvidt de priser, der var foreslået, var høje nok. Dette spørgsmål var også blevet rejst af oppositionens ordførere ved første behandling; man motiverede det med, at landbrugets omkostninger var steget, og derfor mente man, at det var berettiget, at priserne blev forhøjet i forhold til dem, som er gældende for tiden. Mit parti kunne ikke godkende en sådan motivering, og mit partis stilling gav jeg klart udtryk for i min tale ved første behandling; idet jeg gjorde opmærksom på, at rugarealerne i efteråret var øget med ca. 30 000 ha, og at dette måtte være det bedste bevis på, at de priser, som var fastsat i loven, var tilfredsstillende, for der er nok ingen, der mistænker landmændene for ikke at have taget hensyn til, hvad der kan betale sig for dem, da de tilsåede arealerne i efteråret. Jeg fremhævede samtidig, at en forhøjelse af priserne ville medføre — såfremt man fortsat skal have en kornlovgivning — at det areal, der bliver tilsået, bliver endnu større i det kommende efterår, og det vil betyde større udgifter for staten i samme takt.

De to oppositionspartier har altså affundet sig med dette — det går jeg da ud fra, indtil jeg hører nærmere. Vel ser jeg i betænkningen, at de vil redegøre for deres stilling her ved anden behandling, og det er jo kun naturligt. Det kan være, vi så får at vide, hvorfor man ikke har fulgt standpunktet op i et ændringsforslag. Men det skal jeg vente med at tage stilling til, til jeg har hørt de ærede ordførere for oppositionen.

Da det ikke kunne lade sig gøre at få forhøjet priserne, prøvede man at få en indirekte forhøjelse ved tillæg, hvis vandprocenten i kornet var under den i lovforslaget anførte, nemlig 17. Det vil sige, at hvis man leverede korn med 15 eller 16 pct. vand, skulle man have et tillæg til prisen. Det er måske noget vanskeligt at argumen-

tere herimod, for et sådant tillæg kunne godt være berettiget, men på den anden side må man erkende, at det til syvende og sidst ville betyde en forhøjelse af de allerede høje priser. Når mit parti ikke har villet medvirke hertil, er den væsentlige årsag den, at købmændene og møllerne meget advarede imod at gå denne vej, da man var bange for at komme ud i noget, også kvalitetsmæssigt, som ingen var tilfreds med, i alt fald slet ikke landmændene; derfor afviste vi også dette.

Jeg vil gøre et par bemærkninger om, hvilken fordel dansk landbrug har haft af denne lovgivning. Jeg skal ikke gentage, hvad jeg sagde ved første behandling, men blot anføre, at så vidt man nu kan skønne, har landmændene haft den fordel, at de på grund af denne kornlov har kunnet indkassere et merbeløb formentlig på mellem 35 og 40 mill. kr. Det er dog et anseligt beløb, og derfor må man også håbe, at oppositionen har affundet sig med, at priserne ikke forhøjes.

Der er også grund til at gøre opmærksom på, at der er kommet en skrivelse fra Grosserer-Societetets Komité — den er godt nok kommet, efter at udvalget har afsluttet sit arbejde — og det er karakteristisk netop for denne organisation, at den advarer imod en fortsættelse af denne lovgivning, idet den henviser til den store risiko, som staten går ind i; og efter at arealerne er blevet øget, har komiteen virkelig ret i, at det er en stor risiko for samfundet at gå ind i, hvis alt dette korn ved normal høst skal sælges på et bestemt tidspunkt og med et tab på 16-17 kr. pr. 100 kg.

Der er måske også grund til her ved anden behandling, nu da oppositionen har stridt så meget for at få forhøjet disse priser, lige at minde om, at i det program, de udgav for nogle måneder siden, anførte de, at et af målene var at skåne staten for øgede udgifter. Det harmonerer ikke rigtig med den stilling, de har taget her.

Da der ikke er stillet andet end dette ændringsforslag, skal jeg på mit partis vegne anbefale det til vedtagelse.

Sønderup: Da vi havde det foreliggende lovforslag til første behandling, gav jeg på mit partis vegne udtryk for ønsket om i et udvalg at få foretaget en undersøgelse af,

[Sønderup.]

hvorledes det stiller sig med hensyn til udviklingsforløbet af landbrugets omkostninger i det sidste års tid. Det havde nemlig interesse, i betragtning af at lovforslagets priser for rug og hvede figurerede med samme satser som i fjor.

Som det var ventet, viste de oplysninger, vi har modtaget fra Det landøkonomiske Driftsbureau på en række områder væsentlige stigninger i landbrugets omkostninger; især er de fremherskende for lønningernes vedkommende, idet der her er tale om stigninger på ca. 10 pct. På den baggrund syntes jeg det var naturligt, at venstre, at oppositionen rejste kravet om en forhøjelse af brødkornpriserne. Men, som det fremgår af betænkningen, har vore ønsker ikke kunnet finde den fornødne forståelse eller tilslutning hos regeringspartierne. Jeg synes ellers, vi var meget beskedne i vore krav, idet vi i udvalget kun stillede forslag om en prisforhøjelse på 1 kr. pr. tønde. Efter at dette var afgørende fejlet af bordet, var man lige så afvisende over for vort forlangende om at lade lagertillæggene begynde at løbe fra den 1. september.

Det ærede medlem hr. Carl Petersen hævdede for et øjeblik siden, at den omstændighed, at der var sket en forøgelse af de arealer, der er tilsået med rug, sandsynligvis var udtryk for, at man var tilfreds med priserne. Nej, det er en helt forkert slutning at drage. Sagen er nemlig den, at en landmand skal have sine arealer udnyttet; man kan også meget vel tænke sig, at den forøgelse, der har fundet sted af rugarealerne, har nogen relation til den strukturændring, der i øjeblikket finder sted for landbrugets vedkommende derved, at man i højere grad går over til ekstensiv drift. Endelig er forholdet det, når talen er om plus eller minus ved at dyrke rug, at der også for landmændene består et likviditetsproblem, sådan forstået, at den omstændighed, at kornafgrøder kan afhændes umiddelbart efter høsten, eller i hvert fald forholdsvis hurtigt, også er noget, man er nødt til at tage med ind i sin vurdering, når man er beskæftiget på et så vanskeligt erhvervsområde, som landbruget efterhånden er ved at blive.

Det ærede medlem hr. Carl Petersen beskæftigede sig også med de beløb, som land-

bruget skulle have tjent på brødkornordningen, og nævnte et tal, der vist lå omkring 40-50 mill. kr. Jeg ved ikke, hvor mange år millionerne skal fordeles over, men jeg er på det rene med, at i de første år, vi havde den ordning, hvis forlængelse vi i dag beskæftiger os med, var det i hvert fald set fra et samfundssynspunkt rent valutarisk en fordel, at man havde en ordning, idet man kunne købe foderkorn udefra billigere end brødkorn, således at behovet for korn valutarisk set billigere kunne tilgodeses ved at købe foderkorn end brødkorn.

Den behandling, landbruget har fået på dette område, er efter den sædvanlige recept: man overlader til os selv at finde ud af, hvordan vi skal klare følgerne af den løbende inflation. På alle andre områder — inden for handel, håndværk og industri — godkender man, at omkostningsstigninger bliver dækket ind og kan dækkes ind. Det gør man altså ikke for landbrugets vedkommende. Det er en kendsgerning, som vi er nødt til at tage til efterretning. Oppositionen er selvsagt i mindretal, det er landbruget også, og landbruget fattes desværre endnu den evne til sammenhold, der er af så uvurderlig betydning i et så organiseret samfund som det danske. Landbruget savner den evne til sammenhold, der er en nødvendig forudsætning for, at der kan sættes den fornødne styrke bag berettigede krav og ønsker om ligestilling.

Vor holdning til lovforslaget er altså udtryk for, at vi har måttet affinde os med de vilkår, som regeringspartierne også i denne forbindelse dikterer os.

H. C. Toft: Ved første behandling af det foreliggende lovforslag om en kornordning for det kommende høstår gav jeg udtryk for, at vi i det konservative folkeparti ligesom tidligere år så med velvilje på en kornordning i lighed med de love, som har været gennemført i de sidste 2-3 år, både hvad angår brødkorn og foderkorn.

Under første behandling rejste jeg spørgsmålet om at give en merpris for afleveret brødkorn med særlig lavt vandindhold, altså korn med under 17 pct., idet den landmand, der afleverer brødkorn med lavere vandindhold end 17 pct., i virkeligheden afleverer en vare med større nettoindhold;

[H. C. Toff.]

det vil jo faktisk sige, at han også leverer en vare, der vejer mindre end den vare, der indeholder de tilladte 17 pct. Han får med andre ord mindre for at levere en vare af bedre kvalitet. Vi har derfor i udvalget søgt at opnå tilslutning, også hos regeringspartierne, til at give den landmand, der afleverer korn med under 17 pct., de samme vilkår, som man under den nuværende kornordning giver indehaverne af kontraktlagre og andre af statens kornkontorers lagre, idet disse, når de har nedtørret kornet til et lavere vandindhold end 17 pct., får et tillæg til prisen. Den landmand, der har anskaffet sig et korntørningsanlæg, har investeret et beløb deri på samme måde som indehavere af kontraktlagre, der jo gennem merpris får betaling for det arbejde, den proces, der er udført.

Jeg bemærkede, at ordføreren for socialdemokratiet, det ærede medlem hr. Carl Petersen, sagde, at det var vanskeligt at argumentere imod det, vi her havde fremført; det havde en vis berettigelse, men, sagde det ærede medlem, det ville forhøje prisen. Det kan jo ikke være rigtigt. Når man fra kontraktlagre sælger korn til møllerne og dér får en merpris, fordi kornet er nedtørret til lavere vandprocent end 17, så kan kornet dog ikke blive dyrere, melet ej heller, fordi man giver landmændene de samme betingelser. Vi har altså ikke kunnet opnå den fornødne tilslutning dertil; regeringspartierne har afvist os. Nu bemærkede jeg også, at det ærede medlem hr. Carl Petersen sagde, at hvis man overlod til landmændene at skaffe sig en merpris ved, at de selv nedtørrede kornet, så kunne man befrygte, at kornets kvalitet i det kommende høstår ville være forringet. Det vil med andre ord sige, at regeringspartierne hermed søger at fremkalde en mistanke om, at de landmænd, som selv tørrer kornet, ikke selv skulle kunne gøre det på nøjagtig samme måde som andre. Denne mistanke har vi ikke til landmændene, og jeg begriber ikke, at det ærede medlem kunne give udtryk derfor, for selvfølgelig kan landmændene levere nedtørret korn af samme kvalitet som det, der tørres på de kontraktlagre, staten har.

Under første behandling gav det ærede medlem hr. Carl Petersen udtryk for, at

han mente, at staten i det kommende høstår ville få tab på den del af rugavlen, der ikke kunne afsættes til menneskeføde her i Danmark. Det samme var det ærede medlem inde på i dag. Det ærede medlem vurderede, at der ville blive tale om et tab på mellem 25 og 30 mill. kr., medens min vurdering ved første behandling gik ud på, at man måske nok ville nå op på et tab på omkring 15 mill. kr. Jeg må erkende, at den højtærede landbrugsminister selvfølgelig kan disponere på en sådan måde, at tabet kommer op i nærheden af det tal, det ærede medlem hr. Carl Petersen nævned, en 16-17 kr. pr. tønde. Jo billigere den højtærede landbrugsminister sælger, des større bliver tabet, men også her er det således, at jo senere han sælger ud af overskuddet af rug, des større bliver statens tab, idet der påløber større og større lagerudgifter, som staten også må udrede. Landbrugsministeren må imidlertid lære at disponere. Det skulle ikke være nødvendigt for ham at få den sidste kerne med ind på statslagrene, før han begynder at sælge ud af rugen til dyrisk produktion; dette finder, så vidt jeg ved, først sted i marts måned, men man har lov til at begynde at disponere på et tidligere tidspunkt, altså at sælge før, således at statens tab derved i betydelig grad formindskes.

Derfor vil jeg henstille til den højtærede landbrugsminister, at han i det kommende høstår søger at reducere statens tab mest muligt ved at udbyde den største del af det overskydende brødkorn så tidligt som muligt og søger at opnå de bedst mulige priser. Det ville være fornuftigt af ham.

Det stillede ændringsforslag kan jeg anbefale at stemme for.

Kirkegaard: En kornordning, enten den blot drejer sig om bestemmelser om indmalingstvang, eller det er en mere omfattende kornordning som den, vi har nu, er ikke den eneste foranstaltning af økonomisk interesse for landbruget, som tid efter anden er gennemført i folketinget. Vi har således ordninger vedrørende kartoffelmel, sukker og sprit og samtidig andre mindre ordninger, men de har det tilfælles, at de ofte kun kommer et vist udsnit af landbruget til gode, vel nærmest et geografisk bestemt

[Kirkegaard.]

udsnit. Til gengæld har nogle af de ordninger, jeg her har nævnt, været ganske værdifulde aktiver for de pågældende. Det ses bl. a. af de priser, hvortil en eller anden leveringsret nu og da er solgt. Det, jeg her har nævnt, kommer måske ikke så meget kornloven ved, men jeg har gerne villet nævne disse foranstaltninger til trøst for det ærede medlem hr. Sønderup.

For den enkelte landmand er en kornordning som den, vi har nu, næppe så værdifuld som nogle af de andre ordninger, jeg har omtalt, men til gengæld er kredsen af interesserede betydelig større. Det er da også mit indtryk, at vel ikke alle landmænd, men dog en meget stor kreds af landmænd ønsker, at vi fortsat skal have en kornordning, sådan som vi nu i denne omgang har haft det i 12 år; sådan omtrent tror jeg også stillingen vil være her om et år, og det tror jeg at vi, der er landmænd, skal huske på netop nu.

Under udvalgsarbejdet har vi drøftet forskellige ændringer i lovforslaget både på baggrund af det ærede medlem hr. H. C. Tofts bemærkninger under første behandling og på baggrund af en henvendelse fra Tolvmandsforeningerne om det formålstjenlige i, at der betaltes en højere pris end foreslået for korn, der har et lavere vandindhold end 17 pct., et synspunkt, der kan anføres ganske gode argumenter for. Imod er der rejst stærke indvendinger både fra kornhandelsorganisationer og fra møllerier, idet det hævdes, at brødkorn let tager skade ved en for voldsom nedtørring ude på gårdene, hvor man endnu står med ret små erfaringer med hensyn til korntørring. Jeg mener i og for sig ikke, at det ærede medlem hr. H. C. Toft behøver at bruge det stærke udtryk, at man har „mistanke“ til bønderne, at man mener, at de ikke kan gøre det arbejde godt nok. Det kan vi lære, men det er vist rigtigt, ærede medlem, at vi har forholdsvis små erfaringer endnu. Der er da heller ingen i udvalget, der har stillet ændringsforslag i så henseende, vel ud fra den betragtning, at det kan være noget betænkeligt at gennemføre ændringer — eller jeg skulle måske sige bivirkninger — man på nuværende tidspunkt ikke er klar over rækkevidden af. Jeg anser de gældende bestemmelser for at være i hvert fald anvendelige.

De har under store besværligheder bestået deres prøve først under en meget fugtig høst og dernæst under en meget tør høst.

Prisen på det brødkorn, som landmændene afleverer, og som staten har pligt til at modtage, har naturligvis også været drøftet i udvalget. Landboforeningerne har over for udvalget fremsat ønske om en stigning på 2 kr. pr. 100 kg, men mig bekendt har hverken Tolvmandsforeningerne eller husmandsforeningerne ønsket at støtte dette krav, og det er jo ikke helt uden betydning. Jeg tror slet ikke, at det er tilfældigt, at Tolvmandsforeningerne ikke støtter landboforeningernes krav, og det står også for mig som tvivlsomt, hvorvidt landboforeningernes krav er i overensstemmelse med landbrugets interesser, også økonomiske interesser, set på lidt længere sigt.

Jeg venter i og for sig ikke, at en mindre prisforhøjelse på brødet vil møde synderlig modstand hos forbrugerne. Så vidt jeg kan skønne, og jeg har nu og da spurgt mig for, er der ikke så forfærdelig mange ikke-landmænd, der mener, at det er rimeligt, at landbruget skal sælge sine varer på hjemmemarkedet med tab. Men dér, hvor vi møder de alvorlige vanskeligheder, er på et andet område. Hvis vi fastsætter priserne på brødkorn således, at det er en væsentlig bedre forretning at avle brødkorn end foderkorn, er det ganske sikkert, at i hvert tilfælde arealerne med brødkorn udvides med det resultat, at det vil komme til at koste staten store millionbeløb, således som det rigtigt blev nævnt af det ærede medlem hr. Carl Petersen.

Det er ikke min hensigt at holde et landbrugsfagligt foredrag for tingets medlemmer, selvfølgelig ikke, men en lille smule orientering for de af tingets medlemmer, der intet begreb har om landbrug, kan formodentlig ikke skade. Derfor vil jeg gerne nævne, at vi har meget store muligheder for at udvide arealerne med rug, idet rugen kan placeres næsten overalt i et normalt sædskifte. Det ligger helt anderledes med hveden. Hvede kræver for det første ret svær jord og dernæst en meget omhyggelig placering i sædskiftet for at give et tilfredsstillende udbytte. Naturen har, om jeg så må sige, selv sat grænsen for, hvor store mængder af hvede vi er i stand til at avle her i landet. Hvis vi derfor ikke forstår at

[Kirkegaard.]

holde en vis balance mellem prisen på brødkorn og på foderkorn, vil det gå, som det er nævnt: så udvides rugarealerne meget kraftigt, og derfor tror jeg ikke, at det på længere sigt er i landbrugets interesse at følge landboforeningernes krav. Jeg tror, at det er i landbrugets interesse på længere sigt at vedtage landbrugsministerens forslag, som det er fremsat, med det ændringsforslag, som nu er stillet, og det skal jeg på mit partis vegne anbefale tinget at gøre.

Kristian Kristensen: Jeg kan tilslutte mig de sidste argumenter af den ærede ordfører for det radikale parti. Som det er fremgået af de tidligere indlæg i dag, har der været visse diskussioner i udvalget, men der er ikke i udvalget og heller ikke i dag fremkommet noget ændringsforslag ud over det, der er stillet af ministeren, og jeg vil anbefale lovforslaget med den af den højtærede landbrugsminister foreslåede ændring.

Fuglsang: Jeg skal ikke gå så forfærdelig meget ind på den diskussion, der har været ført mellem venstre og de konservative på den ene side og flertallet på den anden. Vor stilling til kornloven er tilstrækkelig klar; vi er modstandere af den i almindelighed og er som følge deraf også imod, at dens priser yderligere forhøjes.

Derimod er der en anden ting, jeg gerne vil benytte lejligheden til at sige et par ord om. Som det ærede medlem hr. Sønderup ganske rigtigt gjorde opmærksom på, blev der ved første behandling stillet visse konkrete spørgsmål, som man gerne ville have undersøgt i udvalget, bl. a. vedrørende landbrugets omkostninger, for at få et vist indtryk af, hvad produktionsprisen er. Nu fremgår det bl. a. af det, det ærede medlem hr. Sønderup sagde, at der var fremkommet sådanne oplysninger i udvalget, og at bl. a. Det landøkonomiske Driftsbureau havde givet visse oplysninger om stigningen i landbrugets arbejdslønninger,

men intet af dette fremgår af den foreliggende betænkning.

Jeg tror næsten, jeg tør sige, at denne betænkning så temmelig er et mønster på, hvordan en betænkning ikke skal være. Der siges faktisk intet som helst nyt til oplysning for de partier, som ikke kan deltage i udvalgsarbejdet, og for de medlemmer, som ikke deltager i det. Jeg mener ikke, som det ærede medlem hr. Kirkegaard var inde på, at betænkningen skal give os almindelige, belærende landbrugsfaglige oplysninger, men jeg mener, at vi i hvert fald har krav på et mindstemål af oplysninger. At der kan skrives virkelig gode og fyldige betænkninger, så vi bl. a., da vi fik betænkningen vedrørende aften- og ungdomsskoleundervisningen. Men her får vi altså en fuldkommen intetsigende betænkning.

Jeg kunne da for min part godt lide at vide til bedømmelse af de krav, der er stillet her, hvordan det egentlig ligger med hensyn til stigningen i landbrugets lønninger, om det er de enkelte lønninger og niveauet som sådant, der er steget, eller det er de samlede lønomkostninger. Vi ved jo fra tidligere år, at lønfremgangen stort set er opvejet ved nedgangen i arbejdskraften, og netop for det mest kornproducerende og kornsælgende landbrugs vedkommende har nedgangen været stærkest. Jeg kunne da godt lide at vide, om stigningen for den enkelte ikke er opvejet og for de nævnte landbrugs vedkommende mere end opvejet af nedgangen i arbejdskraft.

Den fungerende landbrugsminister (Jørgen Jørgensen): Jeg takker udvalget for indstillingen, og jeg kan anbefale at stemme for ændringsforslaget.

Jeg var noget skuffet over at høre — jeg kan godt sige, at jeg var meget skuffet over at høre — det ærede medlem hr. Sønderup. Jeg synes, det er for ringe, at en mand som det ærede medlem hr. Sønderup står op og angriber et lovforslag, som han ikke selv tør stille noget ændringsforslag til, med almindelige talemåder om, at landbruget herigennem bliver behandlet på en dårlig

[Den fungerende landbrugsminister.]

måde. Det er der intet reelt grundlag for, og den stilling, det ærede medlem indtager ved ikke at stille ændringsforslag, kan ikke begrundes med nogle almindelige vendinger om, at flertallet afviser, hvad oppositionen møder med. Dette synspunkt har dog ikke afholdt oppositionen fra på en række andre områder at stille forslag her i tinget. Jeg synes ærlig talt, det er for ringe, at man over for et forslag af denne karakter, hvor man ikke selv tør foreslå ændringer, stiller sig i positur og siger, at nu kan man se, hvordan landbruget igen bliver behandlet i sammenligning med andre erhverv. Hvad vil det sige? Er der andre erhverv her i landet, der bliver behandlet anderledes, end landbruget bliver behandlet gennem den lovgivning, der her er tale om?

Det er jo ud fra et reelt og fornuftigt hensyn, at man er ængstelig for at forhøje rugpriserne f. eks. Jeg kan minde det ærede medlem om, hvad der står i markedsoversigten over kornpriserne i landboforeningernes blad, Landsbladet, af 7. maj i år. Jeg beder om tilladelse til et kort citat. Dér skriver man:

„Uden at det i øvrigt skal have udseende af, at vi vil blande os i landbrugspolitik el. lign., er det fristende at gøre opmærksom på det problem fremover, som antagelig vil opstå ved den større og større dyrkning af brødkorn, som landbruget ifølge sagens natur går over til på grund af den faste pris, som formentlig samtidig er bedre end foderkornprisen. Dette problem kendes også i andre lande.“

Det ærede medlem kan ikke se bort fra, at en fastsættelse af kornprisen, hvor rugprisen ligger væsentligt over den almindelige foderkornspris, kan føre til en urationel anvendelse af jorden, som ingen kan være interesseret i. Jeg mener, at kornordningen også har sin store værdi derigennem, at landmænd kan klare deres likviditet, når de efter høsten har sikkerhed for at kunne aflevere kornet til faste, ensartede og rimelige priser, en ordning, som jeg tror landbruget sætter pris på. At stille imod en ordning, hvor man forcerer rugdyrkning frem på andre kornsorters bekostning, kan ikke være rigtigt og fornuftigt. Men hvis det ærede medlem havde et brændende ønske om at ville tage

ansvaret for, at noget sådant kunne ske, havde det måske været rimeligt, om det ærede medlem havde stillet ændringsforslag til dette lovforslag, hvad han altså ikke har gjort.

Jeg synes, at vi med det foreliggende forslag om en kornordning har givet et rimeligt grundlag for sikring af priserne på brødkorn, også set i forhold til andre priser inden for landbruget. Jeg tror, at det store tal af landmænd vil være tilfredse med den foreliggende ordning.

Det ærede medlem hr. H. C. Toft bad mig henstille til landbrugsministeren at søge at administrere ordningen på en sådan måde, at der blev mindst muligt tab for staten. Det tror jeg er overflødigt. Det tror jeg landbrugsministeren vil gøre til enhver tid. Men der er også et ansvar forbundet med, så længe man ikke kender høstens størrelse, at disponere over den rug, der måske bliver til rådighed. Jeg skal dog gerne henstille til landbrugsministeren, hvad jeg på forhånd anser for ganske selvfølgelig, at han vil være interesseret i, at statens tab bliver mindst muligt.

Carl Petersen: Det ærede medlem hr. Fuglsang var lidt utilfreds med, at betænkningen ikke var fyldig nok, og ønskede, at der i betænkningen havde stået, hvilke oplysninger vi havde fået fra Det landøkonomiske Driftsbureau. Så vidt jeg husker, er de oplysninger, vi har fået, fra den sidste beretning, som er afgivet af Det landøkonomiske Driftsbureau. Dér kan det ærede medlem søge dem; dér står nemlig de tal opført, som det drejer sig om.

Jeg har nærmest taget ordet for at sige til det ærede medlem hr. Sønderup, for at der ikke skal være nogen tvivl, at de tal, 35-40 mill. kr., jeg nævnede, gælder for indeværende, ikke for de tidligere høstår — vi har ikke længere perspektiver.

Det ærede medlem hr. H. C. Toft spurgte, om jeg havde villet fremkalde den mistanke, at landmændene ikke behandlede deres korn rigtigt og ordentligt ved ikke at ville gå med til at forhøje prisen, når vandprocenten var under 17. Jeg ved godt, ærede medlem, hvad det kan bruges til, når der kommer til at stå i en avis, at jeg har fremkaldt mistanke mod landbruget, men jeg er så hårdhudet, at jeg ikke tager hensyn til det, for

[Carl Petersen.]

det, jeg har sagt, støtter sig nemlig på kendsgerninger. Se, det forholder sig sådan — det står i den ministerielle bekendtgørelse — at nedtørringen ikke må ske ved en højere varmegrad end 45. Hvordan i alverden skal man kunne kontrollere det? Når man vil have kornet nedtørret til et lavere vandindhold, er der meget stor fare for, at man sætter varmegraden op, særlig i de små anlæg. Heri ligger i og for sig slet ikke nogen mistanke, men kun en konstatering af det, der er foregået, og vi fik jo i udvalget bekræftet både af møllernes og af købmændenes repræsentanter, at sådan var det.

Det ærede medlem antydede, at landbrugsministeren ikke var en dygtig handelsmand, for, som han sagde, ministeren kunne have solgt kornet til andre priser og på andre tidspunkter. Ja, man kan gøre al den slags ting, men ikke hvis man vil gøre noget klogt. Det kan da ikke have været det ærede medlems mening, at hvis der nu i det kommende høstår viser sig at blive en stor høst, skulle landbrugsministeren straks efter høsten begynde at sælge af den rug, han godt ved der bliver for meget af, sende den ud på markedet på et tidspunkt, hvor han godt ved der bliver overflod af korn, og trykke priserne og opnå det stik modsatte af det, han kunne opnå under de givne forudsætninger.

Sønderup: Den højtærede undervisningsminister fungerer altså i dag som landbrugsminister, men den omstændighed, at den højtærede minister er skoleminister, berettiger ham dog ikke ubetinget til at optræde på skolemestermanér. Jeg skal nok selv være i stand til at finde ud af, hvilke vendinger og hvilken udtryksform jeg skal anvende i de forskellige foreliggende situationer. Det behøver jeg ingen pegepind fra den højtærede minister til.

Ministeren ironiserede over, at vi ikke har stillet ændringsforslag. Se, hvis nu ministeren havde vidst lidt mere besked om, hvad det drejer sig om, og havde fulgt udvalgsarbejdet, havde han været bedre orienteret; så havde han vidst, det var håbløst at stille ændringsforslag. Vi har time efter time beskæftiget os med spørgsmålene og forhandlet med regeringspartierne om dem, men der var ingen lyd-

hørhed over for vore krav om bare en beskedent forhøjelse på 1 kr. af de priser, der var foreslået oprindeligt. Den højtærede minister plejer jo aldrig sådan at være sparsommelig; han plejer, når det drejer sig om hans egne områder, nok at kunne finde frem til de udgiftsbeløb, han mener at have brug for. Men jeg forstår altså, at når vi kommer til landbrugets område, landbrugets forhold, er det en lidt anden synsvinkel, han anskuer problemerne under.

Det, som bliver stående tilbage i denne forbindelse, og som også er kommet til udtryk under de forhandlinger, der er ført om en kornordning både i udvalget og her i salen, er, at medens man i alle andre relationer tilgodeser omkostningsstigninger, er regeringens øren døde for alle saglige og rimelige henstillinger, når det gælder landbruget, selv om man med tallene i hånden kan godtgøre, at der er en rimelig baggrund for en ajourføring af de priser, det drejer sig om i denne forbindelse.

H. C. Toft: Jeg takker den højtærede undervisningsminister for tilsagnet om, at han vil sige til den højtærede landbrugsminister, at han bør disponere fornuftigt.

Det ærede medlem hr. Carl Petersen spurgte, om det virkelig var min mening, at man allerede skulle begynde at sælge ud af brødkorn i september, hvis man da kunne konstatere, at der blev en stor overskudsproduktion af f. eks. rug. Nej, det, jeg ville sige med mine udtalelser, var dette: når den højtærede landbrugsminister i år, så vidt jeg erindrer, havde fået gjort op i februar måned, hvor meget brødkorn der var, og derefter nogenlunde kunne beregne, hvor stort overskuddet var, mener jeg, det er meget sent, at den højtærede landbrugsminister først i april-maj måned begynder at sælge ud af dette brødkorn til dyrisk produktion, for derigennem bliver statens tab større, i alt fald bliver lagerlejen større. Det skulle vel også være muligt for den højtærede landbrugsminister at begynde at sælge ud af det overskudslager, der eventuelt bliver næste år, uden at han behøver at have den sidste kerne vejlet op og talt med i februar måned.

Det ærede medlem hr. Carl Petersen sagde, at vi havde fået oplyst i udvalget, at hvis man ved nedtørring opvarmede

[H. C. Toff.]

kornet til mere end 45°, tog det skade. Det er klart, det har vi fået at vide. Men når man giver den besked til dem, der har kontraktlagre, at det må de ikke, og giver den samme besked til landmændene, må de hver især overholde det. Det ærede medlem hr. Carl Petersen mente, at landmændene ikke kunne eller ville gøre det, fordi deres anlæg ikke var tilstrækkelig gode. Dermed er det, jeg mener det ærede medlem kaster en mistanke ind over landbruget om, at det ikke opfylder lovens krav og betingelser på samme måde, som andre må gøre det. Jeg vil gerne tilføje, at det ville være meget let og billigt at kontrollere, om kornet havde taget skade, for det, der sker skade på, er glutenindholdet, og en prøve på det brødkorn, der er afleveret og nedtørret, koster kun 17 kr.

Fuglsang: Det ærede medlem hr. Carl Petersen fortalte mig, at de oplysninger, jeg har spurgt efter, var oplysninger, som jeg og enhver anden frit kunne læse sig til i beretningen fra Det landøkonomiske Driftsbureau. Så må det ærede medlem faktisk undskylde; jeg troede i mit hjertes enfold, at når der sidder et udvalg og dette udvalg indkalder oplysninger fra Det landøkonomiske Driftsbureau, var det netop for at få nye, mere konkrete tal frem, som ikke enhver af udvalgets medlemmer kunne læse sig til i beretningen, og for at få ting frem, som bedre kunne forklare den foreliggende sag. Den slags oplysninger kan fra tid til anden fremkomme i betænkningerne fra folketingsudvalgene, og det eneste, jeg ønskede, var, at det ville danne skole, så betænkningerne overhovedet blev mere fyldige, således som f. eks. det dokument, vi har fået i dag, er.

Den fungerende landbrugsminister (Jørgen Jørgensen): Jeg har ikke tænkt at ville forhindre det ærede medlem hr. Sønderup i at sige, hvad han synes er passende her i tinget eller andre steder; men så må det ærede medlem formentlig give mig samme ret til at sige min mening. Jeg har ikke et øjeblik tænkt på, at jeg kunne lære det ærede medlem noget i så henseende; det er for sent, det har jeg opgivet, desværre. Jeg

havde én gang troet det, men jeg synes, det ser ud til at være håbløst.

Når det ærede medlem nu siger, at det var håbløst at stille ændringsforslag, og at, hvis jeg havde kendt de forhandlinger, der var ført i udvalget, kunne jeg ikke have sagt sådan; hvis jeg havde kendt dem, ville jeg bedre have forstået, hvorfor man ikke stillede ændringsforslag. Gælder det ærede medlems argumentation også i andre tilfælde? Gjaldt det f. eks. i går, da vi behandlede sygeforsikringslovforslaget? Havde man ikke dér en fornemmelse af, hvorledes stillingen var i udvalget? Man stillede alligevel sine ændringsforslag. Det kunne man formentlig også have gjort her.

Det ærede medlem siger så, at i det ministerium, jeg har med at gøre, er man vant til at bruge mange penge til skolebyggeri landet over. Vi bruger ikke flere penge end dem, vi efter loven skulle bruge, og den lov var jo det ærede medlem hr. Sønderup og jeg enige om, så på det område kan der ikke være nogen uenighed mellem os.

(Kort bemærkning).

Sønderup: Når nu den højtærede minister drager en sammenligning mellem den situation, der forelå i går, og den, vi står over for i dag, er det interessant at kunne minde den højtærede minister om, at netop i går var der en vis chance for, at man ved at stille ændringsforslag kunne opnå resultater, al den stund det radikale parti gik i stykker under afstemningen i går om sygeforsikringslovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

§§ 1 og 2, ændringsforslaget, § 3, således ændret, og §§ 4-16
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet til kl. 14⁴⁵.

Mødet udsat kl. 14¹⁶.

Mødet genoptaget kl. 14⁴⁵.

Forhandlingen genoptoges.

Man gik til dagsordenens punkt 5, som var:

Første behandling af forslag til lov om et finansieringsinstitut for landbrug m. v.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 3741, fremsættelsen i tidenden sp. 5551).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Carl Petersen: Det moderne landbrug kræver meget store investeringer til sit produktionsapparat, hvis det skal arbejde på tilfredsstillende måde. Det gælder ikke alene de investeringer, der foretages i jord og bygninger, men i lige så høj grad dem, der foretages i besætning og inventar. Der findes sikkert i dag mange landmænd, ikke mindst yngre, der har økonomiske vanskeligheder, fordi de ikke kan se nogen udvej for at rejse de nødvendige penge til at få deres bygninger i en sådan tilstand, at de giver de bedste muligheder for en rentabel produktion. De samme betragtninger gælder, når det drejer sig om nyanskaffelse af arbejdsbesparende maskiner, der også er nødvendige, for at man kan få det rigtige udbytte af ejendommene. De må mange gange under de nuværende forhold anskaffes på meget dyre vilkår.

Når disse vanskeligheder findes for mange landmænd, som allerede har erhvervet ejendom og er etableret, er det klart, at disse vanskeligheder forstærkes for dem, der skal erhverve ejendomme og bygge deres tilværelse op som landmænd. Her er det igen i særlig grad de unge, det drejer sig om. Selv om de unge møder med den formue, de har været i stand til at spare op i deres ungdom, opdager de meget hurtigt, når de skal til at købe i dag, at pengene ikke rækker så forfærdelig langt. De opdager, at de priser, der i dag forlanges for landbrugsejendomme, er meget høje, og det er stadig en gåde, at der i det hele taget kan skaffes købere til de priser, der forlanges. Men det må vel tages som udtryk for, at der næres håb til

fremtiden, og håbet skal man jo ikke tage fra nogen.

Når forholdene er sådan, er det imidlertid nødvendigt, at der åbnes den bedst mulige adgang til at behæfte eksisterende værdier med lån. Spørgsmålet har i nogen tid påkaldt opmærksomhed, vel ikke mindst fordi realkreditinstitutionerne ikke synes at have haft nogen særlig interesse i at øge belåningen, selv om der blev tilført ejendommene værdier. Spørgsmålet har været kommissionsbehandlet, jeg havde nær sagt både på kryds og tværs, uden at der er kommet så forfærdelig meget ud af det, og der er blevet henvist til, at landbrugets samlede gæld i forhold til handelsværdierne kun repræsenterer en tredjedel. I bemærkningerne til lovforslaget er også anført et sådant eksempel, som jo nok skriver sig fra året 1954, og selv om gælden vel siden da er forøget en hel del, er værdierne vel blevet tilsvarende forøget, således at gældsprocenten af handelsværdien sikkert er nogenlunde den samme, som den var i 1954.

Hvis man tager udgangspunktet for sin vurdering af nødvendigheden af reformer på dette område alene i disse beregninger, må det vel erkendes, at reformer ikke er strengt nødvendige. Men alle, som kender forholdene derude, ved også, at dette udgangspunkt vil være forkert. Udgangspunktet for bedømmelsen må være, at der blandt landmændene er en del, måske mange, som besidder de rigtige menneskelige kvalifikationer som landmænd, men som, fordi de mangler den nødvendige kapital, bliver hæmmet i deres naturlige foretagsomhed. Det er disse mennesker, der skal hjælpes gennem dette lovforslag.

Ingen kan være i tvivl om, at den kommende tid vil stille store krav til dygtighed og dispositionsevne hos landbrugets udøvere. Derfor er det en påtrængende opgave for lovgivningsmagten at tilrettelægge forholdene således, at der på rimelig måde stilles midler til rådighed for opbygningen af det nødvendige produktionsapparat. Jeg takker derfor den højtærede minister for det fremsatte lovforslag, hvis tekniske udformning jeg ikke finder anledning til at omtale, så meget mindre som det fremgår af forslagens bemærkninger, at det har været behandlet med alle interesserede parter, og at der er opnået enighed om at danne det